

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. vi. Q[uod] debet legem dei habere pre me[n]te & oculis semp[er]/ & perit[us] esse in litteris & litteratorum agi consiliis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Policratici de Curialiū nugis.

De decreto ligurgi in lacedemonia.
Pythagore doctrina.

cium est. Vtiq; in precio precium nunc est dat census honores. Census amicitias paup vbiq; iacet. Longe vtilius quidā omnē materiā iurgiorū: & causam odii a suis rebus publicis exterminare studuerūt vt causa deficiente effectus malicie euanesceret. Quale est decretum ligurgi apud lacedemonios: & in antiqua grecia que nūc pars ventalie est: famii doctrina pictagore qui cōstitutionum suarum robore & virtute traditur totā seruasse italiā. Vtinam aurum cum argēto vilescat: dum sit sola virtus in precio: & illa quorum vsum optima dux viuendi natura cōmedat. Pauper itaq; nō iacebit/nec diues solius pecunie bñficio honorabitur dum vnusquisq; sui ipsius dote in precio erit vel vilescet. Porro quedam a se/quedā ab aliorū opinione habēt p̄cii dignitatem. Panis siquidem aut victualia que in alimentis aut indumentis necessariis constant dictante natura sunt vbiq; terrarū in precio. Que sensus oblectāt naturaliter oībus grata sūt. Quid multa? Que nature sūt/nō modo eadē s; vigēt apud oēs. Que opinionis arbitriū sequūtur incerta sūt/& sicut ad placitū sūt ita & ad placitū euanescūt. Nō fuerat ergo timēdū ipatori ne materia cōmerciorū deficeret: cū etiā adhuc apud illos venaliciū frequēs sit q; pecuniā nō nouerūt. Scio equidē tāte sapiētie fuisse salomonē: vt nūq; timuerit/ne aurū & argentū vilesceret posteris quorū naturam videbat esse famelicā & p parte maxima nihil aliud q; pecuniam esurire. Vnde p inspiratā sapiētiam hanc rubiginē rex contēpsit egregius: vt ad contēptū pecunie sui ipsius exēplo posteros inuitaret. Preterea esse regem expedit copiosū ita tamē vt diuitias suas populi reputet. Non habebit diuitias quas nomine possidet alieno/nec sibi priuata erūt bona fiscalia que publica confiteēt. Nec mix; cū nec ipse suus sit/sed subditorū. ¶ Q; debet legem dei habere pre mēte & oculis semper. & peritus esse in litteris: & litteratorū agi cōsiliis. Caplm. VI.

Dostq; autem sederit i solio regni sui describet sibi deuteronomiū legis huius in volumine. Ecce quia princeps nō debet esse ignarus iuris/& licet multis priuilegiis gaudeat/nec militie p̄textu legē dñi pmittitur ignorare. Describet ergo deuteronomiū legis. i. secundam legē in volumine cordis vt sit lex prima quā littera ingerit/secunda quam ex ea mysticus intellectus agnoscit/ prima siquidē scribi potuit lapideis tabulis/sed secunda non imprimitur nisi in puriore intelligentiā mentis. Et recte in volumine deuteronomiū scribitur quia sic apud se sensum legis princeps reuoluit/q; ab oculis eius

littera nō recedit. Et sic quidē insistit littere vt nequaquā ab intel-
lectus discordet puritate. Littera nāq; occidit spiritus viuificat: *ij. Corin. iij.*
& penes ipsum humani iuris & equitatis/ media interpretatio
necessaria & generalis extat. Accipiens (inquit) exēpla a sacer-
dotibus leuitice tribus/recte quidem omnium leguz inanis est
censura/ si non diuine legis imaginem gerat. & inutilis est con-
stitutio principis/ si non est ecclesiastice discipline conformis.

Qz & xpianissimum non latuit principem qui legibus suis indi-
xit/ ne dedignentur sacros canones imitari. Et non modo sacer-
dotum exemplaria peti precipit/ sed ad leuiticam tribū mutua-
di gratia principem mittit. Sic enim legitimi sacerdotes audi-
endi sunt/ vt reprobis et ascendentibus ex aduerso/ omnem vir-
iustus claudat aditum. Sed qui sunt sacerdotes leuitice tribus?
Illi utiq; quos sine auaritie stimulis/ sine ambitionis impulsu/ si-
ne affectione carnis & sanguinis lex in ecclesiā introduxit. Nō
autem lex littere que mortificat/ sed spiritus q̄ in sanctitate mē-
tis/ mundicia corporis/ fidei sinceritate/ & operibus charitatis/
viuificat. Sicut enim vmbatilis lex/ & gerens omnia figurali-
ter sacerdotes in singularitate carnis & sanguinis preelegit: sic
postq̄ cessantibus vmbis/ veritas patefacta est/ & iustitia de ce-
lo prospexit: quos vite commendat merituz/ & bone opinionis
odor & vnitas fidelium/ aut prelatorum prouidens diligentia/
in opus ministerii segregauit: spiritus applicat ad leuiticam tri-
bum/ & legitimos instituit sacerdotes. Adicitur/ & habebit
secum/ legetq; illud omnibus diebus vite sue. Attende quanta
debeat esse diligentia principis in lege domini custodienda: qui
eā semper habere/ legere precipitur/ & reuoluere: sicut rex regū
factus ex muliere/ factus sub lege/ omnem impleuit iustitiaz le-
gis/ ei non necessitate/ sed voluntate subiectus: quia in lege vo-
luntas eius: & in lege domini meditatus est die ac nocte. Qz si
ille in hac parte non creditur imitandus/ qui non regum gloriā:
sed fideliū amplexus est paupertatē/ & indutus forma seruili re-
clinatorium capiti nō quesuit in terris/ & interrogatus a iudice
regnum suum de hoc mundo non esse confessus est: pficiāt vel
exempla regum illustriū: quoz memoria in benedictione est.
Procedāt ergo de castris israel dauid/ ezechias & iosyas & cete-
ri q̄ in eo sibi regni gliaz cōstare credebāt: si dei querētes gloriā:
se & subditos diuine legis nexib⁹ innodarēt. Et ne illoꝝ remota
videāt exēpla: & ex eo seq̄nda min⁹ q̄ a lege eoz & ritu opū &
religiōis cultū & fidei/ pfessiōe aliquātisp̄ videmur abscedere: lꝫ

Mō de progat-
tius legis diui-
ne et canonicæ
scz ciuile legē.

Hebre. x. Jo. i.
ps. lxxxiiij.

Ad gala. x.
ps. i.

Philip. ij.
Luce. ix.
Joan. xvij.

Polícraticí de Curialiū nugis.

Ps. lxxxiiij.

vt. l. de legi. l.
leges sacratissí-
sime.

Justinian^o et
leo leges spar-
sas redigerūt
in vñū.

Theodosi^o im-
perator q̄liter
obediuit Am-
brosio medio-
lanensi.

Sapiētíe. vii.

nobis & illis eadem fides sit: ita tamen vt quod illi futurū expe-
ctabant: nos ex pte magna gaudeamus & veneremur expletū/
abiectis tm̄ vmbri figurarum / ex quo veritas de terra orta est /
& in conspectu gentiū reuelata. Ne inq̄ illorū quasi aliena aut p-
phana contēnantur exempla / constantinus noster / theodosius /
iustinianus / & leo / & alii xp̄ianissimi principes / principē possūt
instruere xp̄ianū. In eo nāq̄ precipuam operā dabāt vt sacratis-
sime leges que constringunt omniū vitas scirentur & tenerētur
ab hominibus / nec illarum esset quisq̄ ignarus / nisi aut publica
utilitate / erroris dispendium cōpensaret / aut miseratione etatis
aut sexus infirmitate / legitime acerbitatis euitet aculeos. Illo-
rum itaq̄ gesta / virtutum incitamenta sūt: verba quot sunt: tot
institutiones morū. Deniq̄ vitam vitis subiugatis et captiuas
tis / quasi arcum triumphalem consecratum posteritati / magni-
fice virtutis titulis erexerunt fidei confessione predicantes in
omnibus / quia non manus nostra excelsa sed dominus fecit hec
omnia. Et quidem constantinus romana ecclesia fundata & do-
tata (vt cetera eius taceantur egregia) benedictiōe perpetua in-
signis est. Iustinianus & leo qui fuerint / ex eo claret q̄ totum or-
bem sacratissimis legibus enucleatis quasi quoddam templum
iustitiae sacrare studuerunt. Nam de theodosio quid dicam? quē
isti virtutis habuerunt exemplar: & ecclesia dei ob religionis &
iustitiae venerabilem notā / & sacerdotibus patientissime tamen
& humillime indignantem nō mō vt impatorem venerata est:
sed vt antistitem qui leges tulerat q̄ patienter tulit sententiā sa-
cerdotis mediolanensis. Et ne sententiam emolliti presbyteri &
principibus applaudētis fuisse teneram putes a regaliū vsu sus-
sensus est princeps / exclusus ab ecclesia & penitentiā coact^o est
explere solemne. Sed quid eum tāte necessitati subiecerat? Vo-
luntas utiq̄ subiecta iustitiae dei: & legi eius vsq̄ quaq̄ obtēpans
Et nisi que metrica leuitate scribūtur duxeris habenda contem-
ptui ex his quibus filiū instruit & apud claudianū quis ipse ī sa-
crario morū extiterit paucis agnosces. Ceterū cum p̄misse legis
vba reuoluo / singula mihi vidētur onusta / & quasi spiritu intel-
ligētē secundata / menti occurrunt. Habebit ergo inquit secū le-
gem / puidēs ne ad dānatiōem suam cū eam habere necesse sit /
habeat contra se. Potentes etenim potēter tormenta patientur.
Et adiecit. Legatq̄ illud. Legē siquidē habere in mantica parū
pdest nisi fideliter custodiatur in aīa. Legē da ergo est omnib⁹
diētus vite sue. Ex q̄bus liquido cōstat q̄ necessaria sit p̄ncipib⁹

peritia litterarū qui legē dñi quotidie reuoluere lectiōe iubent.
 Et forte q̄ sacerdotes legem quotidie legere iubeant nō frequē
 ter inuenies. Princeps nō quotidie legit & cūctis dieb⁹ vite sue.
 Quia qua die nō legerit legē/ei nō dies vite sed mort⁹ est. Hoc
 utiq; sine difficultate illitterat⁹ nō faciet. Vñ & in litteris quas
 regē romanorū ad francorū regem transmisisse recolo: q̄b⁹ hor-
 tabatur/ vt liberos suos liberalibus disciplinis institui pcuraret:
 hoc iter cetera eleganter adiecit/ quia rex illitterat⁹ est q̄si a sin⁹
 coronatus. Si tamen ex dispensatione/ ob egregie virtutis me-
 ritū principē contingat esse nō litteratū eundē agi litteratorum
 cōsiliis vt ei res recte procedat necesse est. Assistant ergo ei na-
 than ppheta & sadoch sacerdos/ et fideles filii pphetarū/ qui eū
 a lege dei diuertere nō patiātur/ & quā ipse oculis animo nō ostē-
 dit/ linguis suis introducant quasi quodā auriū hostio litterati.
 Legat itaq; mens principis in lingua sacerdotis: & quicq; egre-
 giū videt in moribus/ quasi legē dñi veneret. Nā vita & lingua
 sacerdotū quasi quidā vite liber est ī facie populorū. Eo forte spe-
 ctat q̄ exemplar legis a sacerdotibus leuitice tribus iubetur as-
 sumi/ quia predicatione eorū debz positas cōmissi magistratus
 gubernacula moderari. Nec ex ps oīno lectiōis ē/ q̄ & si ipse non
 legit que legūtur ab aliis fideliter audit. Qui vero neutrū facit
 quō incrementū precepti qd̄ p̄cipitur fideliter adimplebit⁹. Con-
 cursus nāq; desiderabiliū omniū sapientie accessio est. Ptholo-
 meus ad cumulū beatitudinis nōne sibi deesse aliquid credidit
 donec assitis septuaginta interpretibus licet gentilis esset legeꝝ
 domini grecis communicauit⁹. Nihil enim refert an interptes
 in eadē cellula clausi cōtulerint an pphetauerit in diuersis dum
 cōstet regē in veritatis inquisitione sollicitū legē dñi in greciā tra-
 iecisse. In acticis noctibus legisse me memini q̄ cū philippi ma-
 cedonis morū legantur in signia/ inter cetera litteratoriū studiū
 quasi belli negocia/ & victoriarū triūphos liberalitatē mēse/ hu-
 manitatis officiū & quecūq; lepide comicūq; dicta sūt colorauit.
 Verū & hoc ipsum in quo se aliis excellentiore nouerat: quasi bo-
 norū hereditariorū fundamentū ad vnicū quē sperabat regni &
 felicitatis futurū heredē/ transmittere curauit. Ob hanc causam
 eplā eius destinata aristoteli nup̄ nati alexādri/ vt sperabat ma-
 gistro visa est exscribēda. Est igitur concepta ad hanc ferme sen-
 tentiā. Philippus aristoteli salutē: filiū mihi genitū scito: q̄ equi-
 dem diis habeo grām/ nō pinde quia nat⁹ est: q̄ pro eo q̄ eū na-
 sci p̄tigūt tēporibus vite tue. Spero etenī fore vt educatus erudi-

Nathan.
Sadoch.

Sacerdotes
q̄les eē debent

Ptholomeus

In lib. noctiū
acticarū q̄ fuit
Agellij.

Policratici de Curialiū nugis.

- tusq; a te dignus existat / & nobis / & rerū istarū susceptione. Romanos imperatores / aut duces / dū eorū res publica viguit: illiteratos extitisse non memini. Et nescio quō contigit q̄ ex quo in p̄ncipibus virtus laqueat litterarū / armate quoq; militie ifirmata est manus: & ipsius principatus quasi precisa radix. Nec minimum cū sine sapiētia / nullus stare aut esse valeat p̄ncipat⁹: q̄a sapiētia dei dixit. Sine me nihil potestis facere. Socrates apollinis oraculo sapiētissim⁹ iudicatus est: & qui sine p̄dictione septē illos q̄ dicti sūt sapiētes icōpabiliter antecessit / nō in opiniōe sapiētie: s; virtute. Tūc demū res publicas fore beatas asseruit: si eas philosophi regerent / aut rectores earū studere sapientie contigisset.
- Socrates sapiētissimus.** Et si tibi socratis videtur cōtēnēda auctoritas. Per me (inquit) sapiētia / reges regnant: & conditores legū iusta decernūt: p̄ me p̄ncipes imperāt & potētes decernūt iustitiā. Ego diligētes me diligo / & qui mane vigilant ad me iuenient me. Mecū sunt diuitie / & gloria opes superbe: & iustitia. Melior est fructus me⁹ auro & lapide precioso genimina mea argēto electo. In viis iustitie abulo / ī medio semitarū iudicii: vt ditem diligētes me / & thesauros illorū repleā. Itē meū est consiliū & equitas / mea est prudētia / mea est fortitudo. Et alibi. Accipite disciplinā: & non pecuniā: doctrinā magis q̄ aurū eligit. Melior est enī sapiētia cūctis opibus preciosissimis / & om̄e desiderabile ei nō pōt cōparari. Cū gētes nihil sine nutu numinū crederēt faciendū / vnum tamen quasi deū deorū & omniū principem excolebant. s. sapiētiā: eo q̄ ipsa oībus preest. Vnde & philosophi veteres imaginem sapientie pre foribus omniū templorū pingi: & hec v̄ba scribere debere censuerūt. Vltus me genuit / peperit memoria: sopia me vocant graii: vos sapientiā. Et hec itē. ego odi hoīes stultos / & ignaua opa: & philosophicas snias. Et quidē elegant illi ista finxerūt licet veritatē ip̄am plene non nouerūt ad eā tamen aliquatenus accedentes / dū sapiētiā oīm que recte fiūt / ducem ac p̄ncipem arbitrant: cū & ip̄a veraciter gloriatur q̄ in oī gente & populo a principio primatū tenuit / superborū & sublimiū colla pp̄ria virtute calcans. Salomō quoq; se / eā sup salutē / & oīa pulchra dilexisse fatef: & ad ip̄z cū ea bona oīa accessisse.
- Philosophorū veterū verba q̄ ad statuā sapiētie scribi censuerunt.** ¶ Q̄ timorē dei docere debet / & hūilis esse / & sic sentire humilitatem q̄ auctoritas publica non minuat: & q̄ preceptorū alia mobilia / alia immobilia. Capitulū. VII
- Deutero. xvij.** Eqtur vt discat timere dominū deū suū / & custodire v̄ba eius que in lege precepta sunt. Causā legitime ob-